

Privacy

Henk Lubberding

Het zal waarschijnlijk niemand ontgaan zijn: op 25 mei 2018 is de “algemene verordening gegevensbescherming” (AVG) in werking getreden. Ook de KNNV (landelijk en Zoetermeer) vallen daaronder. Elders in deze Nieuwsbrief meer daarover. Moeten wij als natuurvereniging de Partij voor de Dieren niet oproepen deze verordening uit te breiden voor tenminste alle dieren? Al dat gegluur door vogelaars en in dierentuinen moet maar eens afgelopen zijn.

Mag gluren naar plantjes dan wel?
PWG Voornes duin juli 2018
(Johan Vos)

Aankondigingen activiteiten 3e kwartaal 2018

Handig om alvast te noteren

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

do 19 juli 10.00 uur Balijbos (laarzenpad) Parkeerplaats Stadsboerderij Kurkhout 100, Zoetermeer.

[Plantenwerkgroep](#)

za 21 juli 10.00 uur Rokkehage Km hok 94.451 Bedrijventerrein verzamelpunt Hoek Industrieweg – Rokkeveenseweg.

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zo 22 juli 14.00 uur Excursie in Natuurtuin Westerpark .

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zo 26 juli 14.00 uur Excursie in Natuurtuin Westerpark.

[Plantenwerkgroep](#)

do 2 augustus 19.00 uur Zoeterhage Km hok 95.452 Bedrijventerrein verzamelpunt Ronde Marconistraat – Edisonstraat.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

do 2 augustus 10.00 uur van Tuyllpark Parkeerplaats Dutch Water Dreams van der Hagenstraat 3, Zoetermeer.

[Plantenwerkgroep](#)

Do 16 augustus 19.00 uur Bredewater Km hok 92.451 Bedrijventerrein verzamelpunt Hoek Bredewater - Groene water.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

do 16 augustus 10.00 uur Parkeerplaats aan het einde van de Heuvelweg, Zoetermeer.

[Plantenwerkgroep](#)

wo 22 augustus 14.00 uur Bentwoud PQ's met de fiets Stadsboerderij Weidemolen Burgemeester Middelberglaan 2.

[VleermuisPlatformZoetermeer](#)

25 augustus is weer de "Nacht van de Vleermuis"

We staan dan met onze kinderknutseltafel op de Balijhoeve. Om 15.00 uur wordt op de Balijhoeve een lezing gegeven over de vleermuizen in de Bali.

En om 20.30 uur vindt een Vleermuisexcursie in het Buytenpark plaats: verzamelen bij de ingang van Snowworld.

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zo 26 augustus 19.00 uur Avondrondleiding in de Natuurtuin.

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

do 30 augustus 10.00 uur Nog niet bekend.

[Plantenwerkgroep](#)

do 6 september 19.00 uur Voorbereiding stadsplantendag. Verzamelpunt: Winkelcentrum.

Buytenwegh hoek Muzieklaan

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

do 6 september 10.00 uur Prielbos Parkeerplaats Restaurant Aa-Zicht Strand 1, Zoetermeer

[Paddenstoelenwerkgroep](#)

do 20 september 10.00 uur Parkeerplaats Smallingerland 32, Zoetermeer.

[Plantenwerkgroep](#)

za 22 september 10.00 uur Stadsplantendag i.s.m. Floron. Verzamelpunt: Winkelcentrum

Buytenwegh hoek Muzieklaan.

[Rondleiding natuurtuin](#)

Zondag 23 september 10.00 uur Excursie in Natuurtuin Westerpark.

Weidewachter

Fred Reeder

Een vorige maal schreef ik over de gevonden nesten in de weiden. Nu een klein stukje over andere ontmoetingen in de weides. Langs de sloot randen liggen soms de nestjes van de Gele kwikstaarten. Zeer moeilijk te vinden nesten maar de vogeltjes zelf kan je als je geduld hebt zien rondstappen in het gras.

Patrijs (Fred Reeder)

Vlakkig bij de boerderij is regelmatig een paartje Patrijzen te vinden die bij het benaderen een snelle ren inzetten en maar zelden echt weg vliegen.

Gele kwikstaart (Fred Reeder)

Als kers op de taart dit jaar een ontmoeting met een Velduil die een vliegshowtje weggaf en als toegift even op een paaltje wilde poseren. Eigenlijk zijn we natuurlijk niet blij met

Velduil (Fred Reeder)

deze gast want hij rooft wel de jonge vogels maar aan de andere kant was het wel een leuk moment om mee te maken.

Torenvalk (Fred Reeder)

Minder aardig is het laatste tafereeltje. Een fanatiek jagende torenvalk heeft een kievitsjong te pakken en eet hem tevreden op. Ook het weideleven is niet altijd pais en vree.

Staat deze plant(en) er nog?

Door de jaren heen hebben we bijzondere plantensoorten zien verschijnen en verdwijnen. Zo gaat dat in een stad. Veel planten en dieren lijden er een nomadisch bestaan. Vaak hebben we geen idee hoe bepaalde soorten Zoetermeer hebben weten te bereiken, maar het is altijd leuk om daarover te filosoferen. Daar zijn soorten bij die we maar een enkele keer hebben waargenomen.

Vanwege het actueel houden van ons plantenbestand willen we plantenliefhebbers oproepen om te kijken of die bewuste soorten er nog staan. Daartoe zullen we ieder kwartaal een oproep doen om uit te kijken naar een bijzondere plantensoort en vermelden waar deze in het verleden is waargenomen.

Oproep: een soort waarvan we de groeiplaatsgegevens graag willen actualiseren is:

Zwarte toorts (*Verbascum nigrum*)

In de bermen van de Boerhaavelaan ter hoogte van de ingang van het vroegere IBM hebben we in 2013 deze soort voor het laatst waargenomen. Het gaat om een in Zoetermeer vrij zeldzame plantensoort die vrij gemakkelijk te herkennen is aan de paarswollige beharing van de meeldraden. De Zwarte toorts bloeit van juli tot september en is de enige overblijvende soort van het toortsengeslacht.

Actuele waarnemingen van deze soort, het liefst voorzien van een foto met locatieomschrijving (met GPS-gegevens) en een inschatting van het aantal planten mailen naar: zoetermeer@knnv.nl

Zwarte toorts (Johan Vos)

AVG

Henk Lubberding

De KNNV beheert een ledenlijst met persoonsgegevens van haar leden. Op 25 mei 2018 is de "Algemene verordening gegevensbescherming" (AVG) in werking getreden. Volgens deze verordening, reeds in 2016 vastgesteld door de Europese Unie moet onder meer het beheer en het gebruik van persoonsgegevens door de vereniging worden vastgelegd. Gelukkig heeft de landelijke KNNV de verantwoordelijkheid en hebben de afdelingen een "bewerkerovereenkomst" met de KNNV getekend. Bij ons is dat gedaan door de voorzitter en de secretaris, die anderen mogen machtigen om gebruik te maken van persoonsgegevens.

Hieronder enkele praktische aandachtspunten:

1. Persoonsgegevens mogen in principe alleen gebruikt en opgeslagen worden voor het doel waarvoor de betreffende persoon ze heeft verstrekt.
2. Aangetoond moet kunnen worden, dat het lid of de abonnee op de hoogte is van de lidmaatschapsvoorwaarden als zijn of haar gegevens worden doorgegeven. Daarom moeten betreffende formulieren worden bewaard. Van papieren formulieren mogen ook gescande kopieën worden bewaard. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de bewaartermijn van deze formulieren.
3. De lidmaatschapsvoorwaarden en een privacy verklaring moeten op verzoek kunnen worden getoond. De afdeling zou daarvoor kunnen verwijzen naar die van de landelijke vereniging.
4. Als er aanleiding is gegevens ook te gaan gebruiken voor een ander doel, dan moet de betreffende persoon daarvoor expliciet om toestemming worden gevraagd. En aangetoond moet kunnen worden, dat de toestemming is verkregen.
5. Gegevens zouden nooit met derden mogen worden gedeeld.
6. De vereniging mag de ledenlijst niet verstrekken aan alle leden. Dit mag alleen als er een zogeheten gerechtvaardigd belang voor is. Bijvoorbeeld aan leden van het bestuur voor de uitoefening van hun taken, of aan leden van een werkgroep als het noodzakelijk is dat de werkgroep leden met elkaar kunnen afspreken. En dan dus alleen de gegevens van die werkgroepleden.
7. Bij voorkeur zou een ledenlijst niet digitaal moeten worden verzonden. Als daarvoor toch een noodzaak bestaat, dan verdient het aanbeveling een bestand beveiligd met een wachtwoord te gebruiken.
8. Risico's kunnen worden geminimaliseerd door niet meer dan de echt noodzakelijke gegevens op te slaan. Wat niet opgeslagen is, kan ook niet worden misbruikt.
9. Risico's worden geminimaliseerd door het aantal personen, dat toegang heeft tot de gegevens, zo klein mogelijk te houden.

10. Leden hebben recht op inzage. Dat wil zeggen, dat op verzoek de opgeslagen persoonsgegevens moeten worden gegeven. Eventuele bijbehorende administratieve gegevens hoeven niet te worden gegeven.

11. Leden hebben recht op wijziging.

12. Leden hebben er recht op, dat op verzoek al hun gegevens worden verwijderd.

13. Meldplicht datalek. Als het datalek is opgetreden bij de landelijke vereniging of de provider Antenna, dan zal die het aan de AP melden. De afdeling meldt een lek wel zelf, als het is opgetreden binnen de eigen administratie.

Onderzoek naar klimaatsverandering in de achtertuin

Joke de Ridder

Citizen science is hot. We horen steeds vaker over projecten waarbij leken meedoen met wetenschappelijk onderzoek. En dan niet als proefpersoon, maar door zelf waarnemingen te doen.

Ik doe sinds vorig jaar op bescheiden schaal mee met onderzoek naar tuinslakken. Dat gaat via een app. op de smartphone.

De onderzoeksvraag is: kunnen dieren zich snel genoeg aanpassen aan het veranderende klimaat? Het onderzoek richt zich op de gewone tuinslak (*Cepaea nemoralis*).

Waarom deze slak: omdat de tuinslak overal voorkomt, voor iedereen herkenbaar en makkelijk te fotograferen is. Dit i.t.t. bijen! Ook is er al heel lang onderzoek gedaan naar tuinslakken en bezit Naturalis duizenden exemplaren (de huisjes dan) uit het verleden. De huisjeskleur is erfelijk bepaald en het is bekend welke genen daarvoor verantwoordelijk zijn. De kleur van het huisje bepaalt mede hoe goed de slak kan omgaan met hitte en droogte. Een slak met een lichter gekleurd huisje zal in de volle zon in het voordeel zijn omdat zijn lijf koeler blijft. De vraag is: worden slakker steeds lichter van kleur nu het door klimaatverandering en verstedelijking steeds warmer wordt in Nederland?

Om deze vraag te beantwoorden zijn veel waarnemingen nodig. De speciaal hiervoor ontwikkelde app. heet Snailsnap. Deze kun je op je smartphone of tablet installeren (alleen nog voor Android). Je maakt een foto van de gevonden slak, deze wordt geüpload naar waarneming.nl, en

deskundigen kijken ernaar. Ze corrigeren eventueel de naam als je een andere (foute) soort hebt gefotografeerd. Op waarneming.nl kun je de slakken uit onze tuin bewonderen!

Bijgaande foto's, alle genomen door Joke de Ridder, tonen een aantal variaties in uiterlijk van de gewone tuinslak

Citizen science

Johan Vos

Op zondag 15 april had de gemeente Zoetermeer een bijeenkomst georganiseerd met de titel “Samen meten, samen weten, samen doen voor de natuur”. De bedoeling was een overzicht te presenteren van wat er nu al in Zoetermeer aan natuur wordt waargenomen en gedocumenteerd.

In volgorde van aantreden kwamen de planten, de dagvlinders, vogels in de stad, vleermuizen en bijen aan de orde.

De bijeenkomst was bedoeld voor iedereen met interesse in de Zoetermeerse natuur en was speciaal gericht op het werven van nieuwe waarnemers. Buiten de al jarenlang bestaande, soortspecifieke werkgroepen is er tegenwoordig een toenemend aantal mensen dat individuele waarnemingen op Waarneming.nl publiceert. Dat is natuurlijk een positieve ontwikkeling hoewel aansluiting zoeken bij een werkgroep kennisuitwisseling en daardoor het plezier in het waarnemen sterk kan vergroten.

Zelf mocht ik het resultaat van ruim 30 jaar plantenonderzoek presenteren, aanvullend vertelde Joke de Ridder wat de plantenwerkgroep te bieden heeft aan beginnende floristen.

Kars Veling ging uitgebreid in op de resultaten van het monitoren van de twee Zoetermeerse vlinderroutes en spiegelde die aan het landelijk beeld. De Westerparkroute wordt al sinds 1992 gelopen en de Buytenparkroute sinds 1996.

Ook het sinds een aantal jaar gestarte libellenonderzoek in het libellenreservaat kwam aan de orde. Na een periode van verbetering van de libellenstand vanwege de toegenomen waterkwaliteit in Nederland lijkt hier de laatste jaren een eind aan gekomen te zijn.

Joke de Ridder aan het woord (Tilly Kester)

De laatste 7 jaar vindt er in Zoetermeer een wetenschappelijk (MUS = Meetnet Urbane Soorten) vogeltelprogramma plaats waar de vogels in ieder postcodegebied in Zoetermeer volgens strikte regels worden geteld. Jan Schoppens van SOVON presenteerde de resultaten en liet zien waarin Zoetermeer zich positief, dan wel negatief van andere steden onderscheidt.

Marga van der Tol sprak namens het Vleermuizenplatform over nieuwe innovatieve technieken om meer te weten te komen over de vleermuizen in en om de stad. Vooral het “bathoppen” levert veel nieuwe onverwachtse resultaten op.

Tot slot toonde Hendrik Baas ons de werking van een nieuwe bijenapp. Deze door ‘Naturalis’ ontwikkelde applicatie kan de vliegende wilde bijen herkennen. De techniek is gebaseerd op die van gezichtsherkenning.

Deze vorm van natuurstudie door vrijwilligers noemen we sinds een aantal jaren citizen science. Afgezien van het feit dat het waarnemen van de natuur in en om de stad een inspirerende vrijetijdsbesteding kan zijn, zorgt het ook voor draagvlak voor een natuurrijke omgeving.

Een goed gevulde zaal (Tilly Kester)

Toch is dat nog maar de helft van wat je met de resultaten van deze onderzoeken kunt bereiken. Aan de hand van deze resultaten kunnen conclusies getrokken worden met betrekking tot: het beheer en het gebruik van de openbare, dan wel privé- ruimte, de ruimtelijke inrichting, de effecten van klimaatsverandering enz. Kortom, het vormt de onderbouwing voor het beleid dat meer ruimte moet geven aan biodiversiteit in de stad!

Wil dat laatste goed uit de verf komen, dan dient er veel meer natuurinclusief gedacht te worden dan dat dat nu het geval is. Natuur als vast onderdeel van het gemeentelijk beleid. Geen struiken weghalen op sociaal onveilige plekken maar van tevoren bepalen waar het planten van struiken geen sociaal onveilige plekken oplevert! Waar een kruidenrijke begroeiing in een wegberm te hoog wordt met het oog op de verkeersveiligheid, bij de aanleg al de bodem ter plekke verschrallen. Enz.

Wellicht heeft deze bijeenkomst een bijdrage geleverd aan dat natuurinclusief denken

Orchideeën in Zoetermeer, onderwerp van de Annet de Jonglezing

Johan Vos

Op woensdag 18 april 2018 presenteerde Anneke Wagner in het 'Buitenbeest' de in het wild levende orchideeën van Zoetermeer. Een zeer toepasselijk thema omdat Annet's favoriete plantensoort de Bijenorchis was. De opkomst was uitstekend, zeker voor een plantenonderwerp. Ik telde zo'n 60 geïnteresseerden, inclusief wethouder Paalvast. Anneke, van huis uit laboratoriumbioloog is een groot orchideeënkenners en zowel lid van de Vereniging Orchideeënvermeerdering als van de KNNV-werkgroep Europese orchideeën.

Brede wespenorchis, atypisch exemplaar (Johan Vos)

Een aantal van de onderscheidende kenmerken van de in Zoetermeer voorkomende soorten zal ik voor u proberen samen te vatten.

1. De Brede wespenorchis (Epipactis helleborine) is sinds 1989, in 31 KM-hokken 131 keer waargenomen. Zelf heb deze soort in 1981 in Zoetermeer in het van Tuyllpark voor het eerst gezien. Brede wespenorchissen hebben kruipende wortelstokken en kennen een enorme variatie aan uiterlijke kenmerken.

Van wit naar purper en van gedrongen naar ijl. Met ingang van de 23ste druk van de

Brede wespenorchis Buytenwegh, winkelcentrum 2014 (Johan Vos)

Heukels' flora wordt een subsp. Neerlandica (Duinwespenorchis) onderscheiden. Het gaat om schutbladen in het midden van de bloemtros. In Zoetermeer hebben we daar tot nu toe onvoldoende op gelet.

Moeraswespenorchis
Westerpark, natuurtuin 2013
Johan Vos

2. De Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) wordt voor het eerst in de periode 2001 – 2005 in de natuurtuin in het Westerpark waargenomen. Bewijs dat de soort hier geïntroduceerd is hebben we niet maar gezien de natuur op deze plek wel vaker een handje geholpen is, lijkt de kans daarop vrij groot. Het is een soort die vaak massaal optreedt in natte duinvalleien. Vooral het laatste decennium breidt de soort zich gestaag uit en komt zij nu op meerdere plekken in de natuurtuin voor. De verwachting is dat deze soort op de duur ook op andere geschikte plekken in het park zal opduiken.

De Handekenskruiden; Brede, Riet-,
Gevlekte/Bos- en Vleeskleurige orchis

Brede orchis Rokkeveen,
poldertuinen 2012 Johan Vos

3. Brede orchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*), 75 keer waargenomen in 15 KM-hokken en **4.** Rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetermissa*), 106 keer waargenomen in 28 KM-hokken, komen beiden vrij algemeen voor in Zoetermeer.

De ondersoort *majalis* wordt ook wel Mei-orchis genoemd omdat het bloei optimum rond 15 mei valt.

Rietorchis Rokkeveen 2012
(Wouter Balster)

De algemenere ondersoort *praetermissa* bloeit ongeveer een maand later.

Beide ondersoorten hebben een holle (samendrukbare) bloeistengel.

Verschillen in blad:

Brede orchis heeft breed blad (3-4 keer zo lang als breed), schuin afstaand. Soms zonder vlekken, soms met gevulde vlekken. Bloeit al voor de aar zich strekt. ("in de knop")

Rietorchis heeft smal blad (4-6 keer zo lang als breed) recht opstaand, soms zonder vlekken, soms met ringvormige vlekken. Bloeit na de strekking. Wordt tegenwoordig ook met vrijwel witte bloemen gezien.

Rietorchis Wit exemplaar,
Westerpark 2018
(Johan Vos)

5. Gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata* subsp. *maculata*/Bosorchis (*Dactylorhiza maculata* subsp. *fuchsii*) is een zeer zeldzame verschijning in Zoetermeer.

Gevlekte orchis Westerpark, natuurtuin, 2014 (Johan Vos)

Momenteel komt de Gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata* subsp. *maculata*) alleen nog voor in de natuurtuin in het Westerpark. Alle recentere waarnemingen van andere locaties konden niet met voldoende zekerheid bevestigd worden. Datzelfde geldt ook voor de waarneming van Bosorchis uit 2014 aan de oeverzone van de Benthuizerplas.

Gevlekte orchis onderscheidt zich van Brede- en Rietorchis door de gevulde, niet samendrukbare stengel en de van de bladen gescheiden bloeiwijze.

6. Vleeskleurige orchis (*Dactylorhiza incarnata*) komt, voor zover we nu weten, niet meer in Zoetermeer voor. In de periode 1994/1998 is deze soort eenmalig in groten getale op het vogeleiland in het Westerpark waargenomen. Het ging om een 'type' dat in die jaren hemelsbreed op 10 KM afstand van Zoetermeer voor kwam. Wat indertijd opviel was het grote percentage bastaarden (met Rietorchis). *Het idee is dat de hele populatie is 'weggebastaardeerd'.

NB: Waarom het zo moeilijk is om soorten uit het geslacht *Dactylorhiza* (de handekenskruiden) op naam te brengen komt mede door het vermogen van deze soorten om bastaarden te vormen. Deze bastaardzwermen zijn vervolgens in staat om fertiel zaad te produceren en dus voor nakomelingen te zorgen.

* bron: mondelinge toelichting Ruud Wielinga, Den Haag

Vleeskleurige orchis Westerpark, vogeleiland, 1998 (Johan Vos)

7. Grote keverorchis (*Neottia ovata*) komt al vele jaren in een aantal Zoetermeerse parken voor. De eerste geruchten over het voorkomen van deze soort stammen uit begin jaren '80 uit het burg. Vernèdepark. Waarnemingen van de begraafplaats en het Westerpark zijn van later. Het bekendst is de al jaren stabiele populatie uit het Westerpark. De Grote keverorchis lijkt zich in Zoetermeer hoofdzakelijk te gedragen als bossoort, m.u.v. de vindplaats op een van de eilandjes in het gebied tussen de Voorweg en de Randstadrail uit 1996. Alleen hier was sprake van een uitgesproken grazige standplaats.

Grote keverorchis op grazige standplaats, 1996 {Johan Vos}

8. Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) is een soort die we kennen uit het Westerpark (1996) en van

Hondskruid Oosterheem, 2018
(Peter van Riel)

dezelfde periode uit de natuurtuin. Helaas waren dit eenmalige waarnemingen, daarna bleef deze opvallende verschijning ondergronds. Opvallend feit is dat Hondskruid in 2017 weer opdook op 12 juni in een berm van het burg. Vernèdepark. De waarneming is van Richard van Lienden van aannemersbedrijf Glijnis BV. Hij meldde dat er vorig jaar netjes omheen gemaaid is. En dit jaar is deze soort op 8 juni waargenomen aan de Willem Dreeslaan in Oosterheem.

9. Bijenorchis (*Ophrys apifera*) werd in 1994 voor het eerst in een brede, nog braakliggende berm van de Oostweg in flinke aantallen aangetroffen. Gezien het terrein op de schop moest zijn deze orchideeën overgebracht naar geschikt geachte locaties elders in Zoetermeer. Het resultaat van deze reddingsactie was bijzonder

mager. Bij mijn weten zijn er alleen in een plantenbak van

Annet een paar overlevenden gesignaleerd. Kenmerkend voor de Bijenorchis is dat er van deze soort al in het najaar rozetten verschijnen.

Daarna dook de soort nog vele malen spontaan op in Zoetermeer. De stand 2017 is dat deze soort 19 keer is waargenomen in 7 KM-hokken. Vooral de enorme groeiplaats in Oosterheem lijkt toekomstbestendig hoewel je dat bij orchideeën nooit zeker weet.

Bijenorchis Buytenpark, 2018
(Fred Reeder)

Libellen tellen

Fred Reeder

Half april is het libellen telgroepje weer gestart met het tellen van de libellen in het libellenreservaat van Zoetermeer. Er wordt op een andere manier dan in de voorgaande jaren geteld. Nu een

Vroege glazenmaker (Fred Reeder)

aaneensluitende wandeling door het reservaat volgens een vaste route. De interval is die van de jaren daarvoor. Ruwweg gezegd eens per 14 dagen. In mei werden er in Zoetermeer met veel enthousiasme Gevlekte witsnuitlibellen gemeld (foto pagina 13). Dit jaar kwamen de meldingen uit het Prielenbos. Wij hebben ze dit jaar nog niet gezien in het libellenreservaat. Wel o.a. weer prachtige exemplaren van de Keizerlibel, de Oeverlibel en de Vroege glazenmaker. De juffers als Lantaarntje, Variabele waterjuffer en Watersnuffel werden ook gezien. De 3 soorten rode heidelibellen van voorgaande jaren zullen ook wel te zien zijn wanneer deze

Nieuwsbrief gelezen wordt. We tellen nog door tot medio september. Dus wie weet wat we nog te zien krijgen.

Een aparte ervaring hadden we in juni toen Winfried de Grote spinnende watertor zag. Fred heeft geprobeerd om het diertje op de foto te zetten. Wikipedia verstrekt over de spinnende watertor o.a. de volgende informatie.

Spinnende watertor (Fred Reeder)

*De grote spinnende watertor wordt ook wel **Spinnende waterkever** genoemd en heeft daarnaast verschillende andere Nederlandstalige namen. Voorbeelden zijn **Zwarte waterkever**, **Grote spinnende waterkever**, **Pikzwarte waterkever**, **Pekzwarte waterkever** en **Pekzwarte watertor**.*

De wetenschappelijke naam betekent vrij vertaald pekzwarte (piceus) water-liefhebber (Hydro-philus). De naam Spinnende watertor slaat op de gewoonte van de vrouwtjes om [spinsel](#) te gebruiken bij het maken van het nest waarin de eieren worden afgezet. (Wikipedia)

Dit maakt zo'n uurtje waarnemen altijd weer leuk. Uit de plantenwereld in het reservaat valt de aanwezigheid van het Kattendoorn, evenals vorig jaar, weer op.

Nieuwsgierig geworden naar dit tellen en wilt u een keer meelopen, stuur dan even een mail naar Henk Lubberding (waglub@xs4all.nl).

Groene Cirkel Bijenlandschap breidt zich uit

Johan Vos

“Bijvriendelijk beheer” als basis van het groenonderwijs. Dit was, wat mij betreft de belangrijkste boodschap van het “Bijenlandschapsevent” van 1 juni jl. bij Heineken in Zoeterwoude.

Deze uitspraak was van Leo van der Sluijs van het Wellantcollege, één van de nieuwe ondertekenaars van de Groene Cirkel Bijenlandschap. Naast het Wellantcollege ondertekenden ook een zestal andere nieuwe partners de visie wat het aantal deelnemende partijen op 27 brengt. Met de ondertekening spreken de partners zich uit om zich in te spannen voor het terugdringen van de achteruitgang van wilde bijen en van de wintersterfte bij de honingbij. De partners doen dit door een netwerk van bloemrijke verbindingen te maken met voldoende voedsel en nestgelegenheid en zo tegelijkertijd het landschap aantrekkelijker en kleurrijker te maken en door behoedzaam om te gaan met chemische middelen.

Nieuwe ondertekenaars van de Groene Cirkel Bijenlandschap (Johan Vos)

Tijdens deze jaarlijks terugkerende, inspirerende bijeenkomst kwamen zo'n 130 vertegenwoordigers van gemeenten, provincie, bedrijven, natuurorganisaties, hoveniers en geïnteresseerde burgers bijeen. Ze gingen o.a. in gesprek over het bijvriendelijk maken van nieuwe gebieden.

Duurzaamheidsmanager Jan Kempers leidde de excursie over het terrein (Johan Vos)

Koos Biesmeijer, wetenschappelijk directeur Naturalis, sprak zijn zorg uit over de harde scheidslijn tussen landbouw en natuur waardoor soorten zich niet kunnen verspreiden. Verder vertelde hij trots hoe Groene Cirkel Bijenlandschap voorop loopt met het op de kaart zetten van de wilde bij.

Yuri Matteman van Naturalis sprak over Citizen Science: het inspireren van “burgers” om de natuur te onderzoeken. Hij rapporteerde de resultaten van de Nationale Bijentelling van 21 en 22 april 2018. 4369 burgers telden 44.701 bestuivers.

Tijdens de bijeenkomst ging de Vlinderstichting in op het kleurkeurmerk van bermen. Er is veel vraag naar het keurmerk, dat naar verwachting eind dit jaar klaar is.

Verder excursies en een uitgebreide informatiemarkt.

Nieuwe soorten en leuke waarnemingen uit Zoetermeer

Johan Vos

1. **Straatwalstro** (*Galium murale*) is dit voorjaar voor het eerst door Joke de Ridder in Meerzicht

Straatwalstro in Meerzicht (Fred Reeder)

gevonden. Het gaat om een bescheiden, behaard plantje met liggende stengels en minuscule gele bloemen. De vruchten zijn langwerpige en staan op neerwaarts gebogen stelen.

Straatwalstro is van oorsprong een soort van Zuid-Europa, die zich sinds 1990 steeds verder naar het noorden uitbreidt. In Nederland is Straatwalstro inmiddels van een twintigtal groeiplaatsen bekend.

De meeste groeiplaatsen bevinden zich in de voegen van tegels en klinkers zodat we ook deze soort

kunnen toevoegen aan het rijtje “voegenvullers”.

Uit onderzoek van Sipke Gonggrijp blijkt dat Straatwalstro niet alleen een straatplant is maar ook een campingplant. Ze is daar op kale plekken in het gazon te vinden.

Ik kan me voorstellen dat dit soort miniplantjes gemakkelijk over het hoofd wordt gezien, het blijft dus opletten.

2. **Muizenootje** (*Hieracium pilosella*) is door mij op 14 mei jl. voor het eerst in Zoetermeer waargenomen. Muizenootje is in onze regionen een typische duinbewoner. Het is één van de vele gele composieten die zich onderscheidt

Muizenootje op Rokkeveens talud (Johan Vos)

door de harige rozetbladen en de onbebladerde bloeistengels met citroengele bloemhoofdjes.. (onderzijde lintbloemen met rode strepen) Het is een soort die je niet direct op de rijke Zoetermeerse klei verwacht. Muizenootjes groeiden tussen de stenen van het dijktaalud (ter hoogte van het Raminhout) in Rokkeveen. Wellicht is bij het creëren van het dijklichaam indertijd veel zand gebruikt. Toen ik een paar weken later daar terug was om betere foto's te maken waren de stenen keurig schoongeborsteld en waren alle planten verdwenen!

3. **Groot dikkopje** (*Ochlodes sylvanus*) wordt al vele jaren in Zoetermeer waargenomen. Ook dit jaar zijn (stand 29 juni) van deze soort al 4 gevalideerde waarnemingen uit het Buytenpark binnen. De vraag of deze soort zich in Zoetermeer heeft gevestigd is dus wellicht achterhaald. Of de tellers het Groot dikkopje altijd even goed van het Zwartsprietdikkopje kunnen onderscheiden is echter de vraag. Het Groot dikkopje staat bekend als algemene standvlinder, die vliegt op de zand- en veengronden en in grote delen van de duinen. Op de meeste kleigronden daarentegen ontbreekt zij. Dat het Buytenpark eigenschappen heeft die enige gelijkenis vertonen met de duinen is wel eens eerder gesuggereerd, feit is dat de veel ruigere begroeiing van het park een duidelijk verschilpunt is. Waar je bij het onderscheid vooral op moet letten.

(Simon Post)

Groot dikkopje
Haakjes aan de voelspriet
Geurstreep bij mannetjes: krachtig, dik,
duidelijk zichtbaar, niet evenwijdig aan de
aders
Vliegt vooral in juni en de eerste helft van juli

(Simon Post)

Zwartsprietdikkopje
Zwarte onderkant van
uiteinde voelspriet (wees voorzichtig bij oude
vlinders), bij mannetjes loopt de dunne
geurstreep evenwijdig aan de aders.
Vliegt vooral in juli en begin augustus

4. **Gevlekte witsnuitlibel** (*Leucorrhinia pectoralis*). Gaat 2018 in Nederland de boeken in als Jaar van de Gevlekte witsnuitlibel? Feit is dat er in 2018 op veel onverwachte locaties in Nederland Gevlekte witsnuitlibellen opdoken. Dit jaar was de eerste Zoetermeerse waarneming van deze zeldzame soort van Hans Lucassen; op 27 mei nam hij de soort in het Prielenbos waar. In 2016 (7 juni) had Hans deze soort al in het libellenreservaat gezien. Later werd de Gevlekte witsnuitlibel nog meerdere malen door meerdere waarnemers in het Prielenbos gezien, parend (Adri de Groot) en ei-afzettend (Winfried van Meerendonk)

Parende Gevlekte witsnuitlibellen in het
Prielenbos (Adri de Groot)

5. **Smalle wolffia** (*Wolffia australiana*) is oorspronkelijk afkomstig uit Australië en Nieuw-Zeeland en een nieuwe soort voor Nederland. Tijdens de grassendag van 2 juni jl. kwamen we deze soort tegen in de waterpartij van het park rond de hoogbouw van Meerzicht. Het is de tweede keer dat we deze nieuwkomer in het Zoetermeerse water tegenkomen.

Smalle wolffia in vijver in Meerzicht
(Joke de Ridder)

6. **Gevlekte scheerling** (*Conium maculatum*) kennen we van

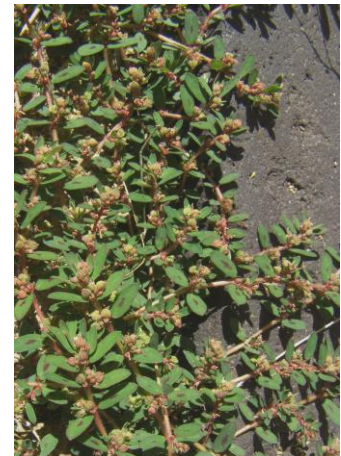

Gevlekte scheerling In de middenberm A12 ter hoogte van station
Zoetermeer (Johan Vos)

een aantal groeiplaatsen in Zoetermeer waaronder het Buytenpark. Dat de soort zich de laatste jaren ook steeds

meer als biermplant manifesteert is nieuw voor Zoetermeer. Dit jaar bevolkt ze pluksgewijs de middenberm van de A12 van Nootdorp tot aan de Rotte aan toe.

7. **Hypericum maculata** (Straatwolfsmelk) is op 30 juni door Tilly Kester voor het eerst, aan het Patrijzenveld in Seghwaert waargenomen. Hiermee is Zoetermeer weer een voegenvuller rijker. De oorspronkelijk uit Noord-Amerika afkomstige planten voelen zich vooral thuis op warme groeiplaatsen tussen straat- en stoepstenen. Het gaat om een soort met liggende stengels en gevlekt blad. Het eerste Straatwolfsmelk op Nederlandse bodem werd voor in 1997 in Maastricht waargenomen. Inmiddels is deze nieuwkomer uit meerdere steden bekend.

Straatwolfsmelk in Segwaert
(Tilly Kester)

Uit de planten werkgroep

Het plantenseizoen in volle gang

Johan Vos

Op **14 april** jl. startte het plantenseizoen 2018 met het opsporen van de enige groeiplaats van de Gulden boterbloem (*Ranunculus auricomus*) in Zoetermeer. Gelukkig bleek deze soort nog steeds aanwezig op de indertijd geregistreerde groeiplaats in de bergenbuurt in Meerzicht. De soort bleek zich enigszins te hebben uitgebreid.

Tevens werd daar in de buurt een niet te determineren miniplantje tussen de verharding ontdekt. Bijna 2 maanden later bleek dat we hier te maken hebben met de groeiplaats van een nieuwe stadsplant: Straatwalstro (*Galium murale*) Zie ook elders in deze Nieuwsbrief - pagina 12

Stinkend nieskruid (Johan Vos)

Vanwege het thema van dit jaar “bedrijventerreinen” bezocht de plantenwerkgroep op **21 april** de bedrijven zone tussen het Bredewater en de Boerhaavelaan. Ook tijdens deze zoektocht troffen we een voor Zoetermeer nieuwe soort aan: Stinkend nieskruid (*Helleborus foetidus*) op een al jaren niet meer gebruikt parkeerterrein. Gezien het feit dat er in de directe omgeving geen tuinen waren en we ook op andere plekken op dit terrein meerdere kiemplanten van deze soort ontdekten, hebben we deze nieuweling opgenomen in ons bestand. Verder op hetzelfde terrein een zaailing van een Den (*Pinus spec.*)

Ook op **3 mei** stonden de bedrijventerreinen centraal. Deze avond was Zoeterhage aan de beurt. Hier viel op dat er veel bedrijven inmiddels het terrein verlaten hebben en daarbij veel troep hebben achtergelaten. Rondom veel bedrijven, op de grens van verticale en horizontale verharding tref je soms leuke soorten zoals Klein glaskruid (*Parietaria judaica*) aan. Wat verder opviel was de frequente aanwezigheid van Ronde ooievaarsbek (*Geranium rotundifolium*), een landelijk gezien zeldzame verschijning.

Ronde ooievaarsbek (Tilly Kester)

Kransmuur (Johan Vos)

Op **17 mei** was bedrijventerrein Rokkehage aan de beurt. Hier wat minder leegstand en een nog niet gemaaid mooi stukje braakliggend terrein met vrijwel het hele scala aan uitgezaaide wilgensoorten. Verder een grote groeiplaats van Kransmuur (*Polycarpon tetraphyllum*) in een parkeervak en ook hier weer Ronde ooievaarsbek op verschillende verharde locaties.

Op **23 mei** was het weer tijd om de 4 uitgezette PQ's in het Bentwoud te inventariseren. Hier valt weinig nieuws te melden. Het effect van de zeer voedselrijke bodem op de begroeiing wordt wel steeds duidelijke zichtbaar, maar aan het beeld dat dat oplevert zijn wij in Zoetermeer wel gewend.

Op **31 mei** (6 juni) hebben we, conform het protocol van het “Nieuwe strepen” het hoekje Rokkeveen/Bleiswijk gestreept. Met 4 en 3 personen hebben we totaal 4 uur besteed aan deze Km2. Deze inspanning resulteerde in 170 plantensoorten. In deze Km2 bezochten we het bedrijventerrein Lansinghage, een aantal (natte) hooilandjes, een baggerdepot, een oude landscheidingskade, een hoekje agrarisch gebied en een paar sloten. Vermeldenswaardig is een grote groeiplaats van Grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*), een sloot met Knopkroos als dominante soort en een mooie groeiplaats met Rietorchis (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetermissa* en Brede wespenorchis (*Epipactus helleborine*) in de oeverzone van een watergang.

Grote ratelaar (Johan Vos)

Op zaterdag **2 juni** op speelboerderij het Buitenbeest vond de “Grassendag” plaats. Sinds een aantal jaren organiseert de plantenwerkgroep jaarlijks een themadag waar een “moeilijke” plantenfamilie centraal staat. Als gastdocent leidde Adrie van Heerden ons door

Veel belangstelling voor grassen (Johan Vos)

de grassetabel met vegetatieve kenmerken uit de Heukels’ flora heen. Het draait daarbij om vegetatieve spruiten, het liefst voorzien van wortels. Volgens Adrie is dit, als je er dagelijks mee werkt, de gemakkelijkste manier om grassen te determineren. Dat er behoefte bestaat aan dit soort studiedagen bleek wel uit de opkomst. Deelnemers uit Gouda, Den Haag, Amstelveen en Amsterdam waren ervoor naar Zoetermeer gekomen. Na de middagpauze zijn we in het aangrenzende parkgebied gaan oefenen met het op naam brengen van grassen. Dat we daarbij zo nu en dan ook

stiekem naar andere soortgroepen keken was onontkoombaar. Wat wil je met de ontdekking van Smalle wolffia (*Wolffia australiana*) en een vrijwel witte Rietorchis.

Op **15 juni** deden we mee aan de midzomerplantenjacht. Floron bestaat dit jaar 30 jaar en ter gelegenheid daarvan worden overal in het land zoektochten naar wilde planten georganiseerd. In Zoetermeer hebben we ervoor gekozen om aan geïnteresseerden te laten zien hoe wij te werk gaan bij het karteren van de wilde stadsflora. Om te laten zien dat juist in een stationsomgeving veel onverwachtse soorten kunnen opduiken, kozen we voor station Oost als startpunt. Leuke vondsten waren: IJzerhard (*Verbena officinalis*) en Bolletjesraket (*Rapistrum rugosum*). Onze gasten deze avond waren: Davina White en Han van Yperen.

Bolletjes raket (Johan Vos)

Op **5 juli** hebben we, in het kader van het “Nieuw strepen” een minihoekje Zoetermeer onder handen genomen. Het ging om Km-hok 96.455 in de uiterste Noord-Oosthoek waarvan maar een klein stukje

Kleine varkenskers (Tilly Kester)

binnen de gemeentegrenzen van Zoetermeer valt. Openbaar toegankelijk waren de oever van de Slootweg en een schrale berm langs het schelpenpad van het Plassengebied. Bij elkaar een gering oppervlak voor 6 personen, dachten we maar dat viel erg mee of tegen, afhankelijk van de verwachtingen. Na 2,5 uur hadden we 107 soorten gestreept. In de berm van de Slootweg troffen we op verstoorde plekken een aantal typisch stedelijke soorten zoals Hanenpoot (*Echinochloa crus-galli*), Kransgras (*Polypogon viridis*), Kleine varkenskers (*Coronopus didymus*) en Puntwederik (*Lysimachia punctata*) aan. Op maandag 9 juli heb ik voor de compleetheid de bermen van het "Molenslootpad", een fietspad dwars door de polder geïnspecteerd. Hiermee kwam het aantal soorten op 123.

Staat deze plant er nog?

Resultaten eerdere zoekacties:

Zoals eerder gemeld vond de plantenwerkgroep op 14 april de Gulden boterbloem (*Ranunculus auricomus*) terug op de oorspronkelijke groeiplek.

Op 4 mei ontdekte Joke de Ridder dat de Roomse kervel (*Myrrhis odorata*) nog aan de Clauslaan (wijk Driemanspolder) aanwezig is. Ondanks de kwetsbaarheid van de groeiplek, grenzend aan een betegeld voetpad en een aantal verstoringen die daar recent plaatsvonden houdt deze zeldzame soort moedig stand.

NB: per abuis werd in Nieuwsbrief nr. 27 de J W Paltelaan als historische groeiplaats van de Roomse kervel genoemd, dit moet dus de Clauslaan zijn.

Roomse kervel (Joke de Ridder)

Ten slotte: In de eerste helft van juni kwamen er meldingen van Hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) uit Oosterheem bij ons binnen. Zowel Peter van Riel als Tilly Kester namen in midden- en zijberm van een van de doorgaande wegen daar twee groeiplaatsen waar van deze fraaie verschijning. (zie foto pagina 10)

Onze plantenstreeplijst 2018 is te downloaden via <https://www.knnv.nl/zoetermeer/>, projecten: 12e link: [Streeplijst KNNV Zoetermeer](#)

De agenda van de Plantenwerkgroep kunt u vinden op onze website onder "Plantenwerkgroep". Daar zullen ook de gebruikelijke kaartjes met het verzamelpunt zichtbaar zijn.

Nieuw standaardwerk: De (be)leefbare tuin

Johan Vos

Toen de KNNV-afdeling Zoetermeer in 1993 werd opgericht hebben we aan de aspirant leden gevraagd welke onderwerpen speciale aandacht verdienden. Natuur in de tuin was één van de wensen die daarbij naar voren kwam. Er waren in die tijd nog niet zoveel boeken beschikbaar dan dat nu het geval is, dus werd besloten een op Zoetermeer gerichte brochure te maken over dit onderwerp. Onder de vlag van de KMTP (tegenwoordig “Groei en bloei”) en de gemeentelijke afdeling “Groen en openlucht recreatie” verscheen de handleiding “Natuur in de tuin, vriendelijk tuinieren” met illustraties van Marianne Ketting.

Genieten van de natuur in eigen tuin
(Johan Vos)

Dat de tijdgeest van toen sterk afwijkt van die van nu blijkt wel uit het voorwoord van deze

(Marianne Ketting)

publicatie: “de gemeente wil de natuur ruim baan geven door het openbaar groen natuurlijk te beheren en de tuineigenaars wordt opgeroepen om daarop in te haken en de natuur in hun tuin alle kans te geven,.....zo ontstaat een prachtige wisselwerking tussen dieren en planten uit de “vrije natuur” die de tuin instappen terwijl tuinplanten met een wild karakter zich in het gemeentegroen uitzaaien”. Als je dat vergelijkt met de barricaden die tegenwoordig worden opgeworpen om de privé- tuin te vrijwaren van invloeden van

buitenaf kan het verschil bijna niet groter. Zelfs de hardnekkige misvatting dat een onderhoudsvrije/-arme tuin van tegels voorzien dient te worden houdt stand tot op de dag van vandaag! Hieraan moet ik vaak denken als ik mijn burens bezig zie met een brander om de plantjes tussen de tegels weg te pesten. Nog dagen later ruikt het alsof het buurhuis tot de grond toe is afgebrand. Na het eerste buitje staan de plantjes er dan vervolgens weer fris bij.

Dit alles kwam weer boven toen ik las over Peter Bulsing, ambtenaar bij de Haarlemse afdeling Natuur- en milieueducatie, die onlangs zijn loopbaan afsloot met een nieuw standaardwerk (meer dan 400 pagina's) over de ecologische tuin. Peter weet veel van planten en beestjes en snapt goed hoe je een tuin ecologisch verantwoord inricht. Zo gaat hij uit van “echt” inheems

plantmateriaal en niet wat je bij de tuincentra aantreft. Die verkopen vaak onvruchtbaar gemaakte planten omdat die langer bloeien. Vruchtbare bloemen verwelken na bestuiving, maar dubbele (steriele) bloemen kunnen niet bestoven worden en blijven dus doorbloeien. Mensen vinden dat leuk maar Insecten vissen achter het net en verbruiken hun energie nodeloos.

Bij het opzetten van een ecologisch verantwoorde tuin gaat het volgens Peter om:

1. stenen eruit en planten erin.
2. zaai of plant inheemse soorten en laat de natuur de tuin verder koloniseren.
3. sproei geen water, behalve bij nieuwe aanplant.
4. spuit of strooi geen gif

Het grootste deel van het boek gaat in op het dierenleven in de tuin. Allerlei soortgroepen en hun betekenis in het natuurlijk functioneren van de tuin worden toegelicht. Met ruim 900 afbeeldingen (het merendeel in kleur), biedt dit boek een schat aan kennis en inzichten. Met deze kennis kunt u zich laten verrassen en met meer plezier, duurzamer en budgetvriendelijker aan de slag.

Peter Bulsing: "De (be)leefbare tuin, slim en succesvol tuinieren met oog voor mens, gewas en dier"
Uitgeverij Loutje, € 29,95.

Geneeskrachtige planten in het Buytenpark

Joke de Ridder en Winny Koelé

Het derde stukje in een serie van 4 over de geneeskrachtige bomen, heesters en kruiden die we in het Buytenpark hebben ontdekt tijdens onze excursie (van het IVN, werkgroep geneeskrachtige en eetbare planten) in juni 2017.

Smeerwortel (*Symphytum officinale*)

Gewone smeerwortel (Fred Reeder)

In de wortel zitten slijmstoffen, consolidine, allantoin, silicium en calcium die weefselherstellend en bothelend werken, ook bij reuma en spierpijnen. In de Middeleeuwen werd Smeerwortel al toegepast bij botbreuken.

Het is de Nederlandse Arnica: Het EHBO-middel bij verstuikingen en blauwe plekken. Een blad kneuzen en direct op de wond wrijven helpt gelijk, pijnverlichtend en vermindert zwelling.

Smeerwortel bevat Vitamine A, B, C en E. Ook de mineralen IJzer, Zink en Fosfor. Smeerwortel bevat zeer veel eiwitten.

Van de wortel wordt zalf en tinctuur gemaakt. Ook de verse wortel kan geraspt worden en direct op een pijnlijke plek gelegd worden.

Zwarte mosterd (Fred Reeder)

Zwarte mosterd (*Brassica nigra*) heeft bloemen die al echt naar mosterd smaken. Van gemalen mosterdzaad kun je een kompres maken dat gebruikt kan worden bij reuma. Leg zo'n kompres nooit rechtstreeks op de huid, dit kan serieus brandwonden veroorzaken.

Duizendblad (*Achillea millefolium*) is een veelzijdige geneesplant. De Griekse held Achilles zou het al

Duizendblad (Fred Reeder)

gebruikt hebben om wonden te genezen. Het werkt zowel bloedstelpend als bloedverdunnend (zulke tegenstellingen heb je wel vaker bij kruiden) en ontstekingsremmend. Goed voor de bloedvaten, bv bij spataderen, maar ook voor de spijsvertering. Eén van de beste kruiden bij menstruatieklasten. In het voorjaar kun je de blaadjes goed eten, door de sla bijvoorbeeld.

Van het VleermuisPlatformZoetermeer

Marga van der Tol

Dit jaar bestaat het vleermuisplatform vijf jaar. Tijdens een bijeenkomst die speciaal georganiseerd was vanwege het monitoren van de Zoetermeerse natuur op 15 april jl. in Happy Moose kwam uiteraard ook het vleermuisonderzoek uitgebreid aan bod. Een mooi moment om de start van een nieuw feestelijk seizoen te vieren en ook tijd voor een terugblik.

De mensen van het VleermuisPlatform zijn trots op wat in die vijf jaar is bereikt.

1. Het Balijbos is windmolenvrij gebleven
2. We staan in de Omnibus-enquête van Zoetermeer vermeld
3. We werken aan imagoverbetering van onze gevlerkte vrienden
4. We inventariseren de vleermuizen in de stad
5. We organiseren elk jaar een cursus, die steeds goed bezocht wordt
6. We hebben een prachtig kastenproject en
7. We worden gevraagd in allerlei gremia om mee te denken.

VleermuisPlatformZoetermeer.nl

Imagoverbetering

We hebben een project in voorbereiding met 2 stagiaires, waarvan er een in Bolivia en een in Nederland aanwezig is. De bedoeling is dat er gewerkt wordt aan de imagoverbetering van vleermuizen. Om dat te bereiken is gekozen voor scouting. Zowel voor de Boliviaanse als voor de Nederlandse scouts moet een programma ontwikkeld worden met voor elke leeftijdsgroep een activiteit. Onze wens is dat iedere scout van vleermuizen houdt. Met een projectplan hopen we wat internationale subsidies aan te kunnen spreken zodat beide stagiaires er een goede afstudeerstage van kunnen maken. We zoeken mensen die ervaring hebben in zulke uitdagingen om ons raad te geven.

Nieuw onderzoek 2018

Dit jaar willen we uitgebreid stilstaan bij het van Tuijlpark en de Plas van Poot. Daar zijn nieuwe planologische ontwikkelingen waar we goed op voorbereid willen zijn.

Lopend onderzoek

Laatvlieger (Kamiel Spoelstra)

De bathopper hopt zijn rondjes en gaat bijna aan populariteit ten onder, we hebben heel veel gegevens en jammer genoeg maar weinig menskracht om die uit te werken. Door het grote aantal beschikbare batloggers zijn we nu in staat om ook op een andere manier gebiedsonderzoek te doen. Door het neerleggen van alle batloggers kan hele nachten doorgemeten worden.

Op 10 juli heeft het Vleermuisplatform de cursus vleermuisgeluiden herkennen voor gevorderden georganiseerd. We hopen dat mensen die deze opleiding

hebben gevolgd in staat zijn om te helpen bij het uitwerken van de bathopperdata. Het is een monnikenwerk maar wel gezellig als je het met zijn allen doet.

Tot slot

Veel plannen en lopende activiteiten. Dus wil je meedoen? Neem dan contact met ons op via ons contactformulier op onze website: www.vleermuisplatformzoetermeer.nl

Uit de paddenstoelenwereld

Fred Reeder

Langere periodes van droogte zoals die de laatste maanden veel voorkwamen kunnen de leden van de paddenstoelen werkgroep er niet van weer houden op pad te gaan. De inventarisaties gaan door. Zo ook dit voorjaar. Terwijl passerende wandelaars zich afvroegen wat we daar nu toch aan het doen waren doken de leden, de blik strak op de grond gericht, de bosjes van de diverse parken in Zoetermeer in want in het open veld is nu weinig te vinden. En jawel daar staan dan toch nog

paddenstoelen. Hele kleintjes en ook grote. Rottend hout is toch wel de beste vindplaats In de parken in dit seizoen.

IJsvingertjes en Wieltjes werden gevonden. Grote peksteelzwammen stonden verscholen onder de bomen in het Westerpark. Het Korstvormig schorsschijfje zou je zo op het eerste gezicht niet herkennen als een paddenstoel en groeit bij voorkeur op beuken. De blote billetje zwam was op veel plaatsen in het Buytenpark te zien.

* De paddenstoelenwerkgroep is onderdeel van de NMV (Nederlandse Mycologische Vereniging)

Blote billen zwam (Fred Reeder)

IJsvingertje (Fred Reeder)

Peksteelzwammen
(Fred Reeder)

Wieltjes (Fred Reeder)

Korstvormig schorsschijfje (Fred Reeder)

Bloeiende bermen

Fred Reeder

Ik fiets iedere week van maart tot juli regelmatig over fietspad 90 naar het gebied waar ik weidewachter ben. Het is het fietspad waar we enige jaren de plantengroei hebben geïnventariseerd en op bijgaande foto's is te zien wat nu het zichtbare effect is van het al dan niet inzaaien van de bermen.

Op foto 1 en 3 zijn aan de rechterzijde van het fietspad ingezaaide bermen te zien en op foto 2 zijn de bermen niet ingezaaid. Het prachtig geel bloeiend Groot streepzaad voerde in mei de boventoon. Ik ben benieuwd wat er na de eerste maaibeurt eind mei/begin juni aan bloeiende planten gaat komen.

Maar dan is het al eind augustus, begin september en is er weer veel te verhalen over de belevenissen van de natuurwerkgroepen en de natuur in Zoetermeer. Wij zullen proberen hier weer over te berichten. De diverse werkgroepen kunnen wel wat versterking gebruiken. Info hierover is te vinden op de websites van de KNNV en en de werkgroepen.

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Majestueuze zwanen
door olie bevekt.
Genereuze inzet.
Redding nabij.
Vleugels ontvet
maar nadien.
Vogelvrij!

M

Nieuwsbrief KNNV Zoetermeer 2018/nr. 28

Samenstelling: Johan Vos en Fred Reeder

Lay-out: Fred Reeder

Met dank aan. Joke de Ridder, Marga van der Tol, Winny Koelé, Henk Lubberding, Johan Vos, Fred Reeder

Volgende Nieuwsbrief

De volgende nieuwsbrief zal 1st helft van oktober 2018 verschijnen.

Kopij van de leden voor de nieuwsbrief voor 20 september 2018 richten aan het e-mail adres van [Fred Reeder](mailto:Fred.Reeder@knnv.nl).

Reacties op deze nieuwsbrief gaarne via e-mail richten aan de KNNV Zoetermeer.